

Tehnologija upravljanja podatkov

Univerzitetni študij RI in UI, 3. letnik
Magistrski študij RI

Matjaž Kukar, 2022/23

Splošne informacije...

- Predavanja

- Izr. prof. dr. Matjaž Kukar, ponedeljek 11:15 (???),
matjaz.kukar@fri.uni-lj.si
- Govorilne ure:
 - ???, kabinet 2.04 (2. nadstropje, desno od dvigala)

- Vaje:

- Doc. dr. Luka Šajn

- Spletna stran:

- Tehnologija upravljanja podatkov
<https://ucilnica.fri.uni-lj.si>

Upravljanje s podatki (*data management*)

- Definicija (Data Management Association – DAMA)
Upravljanje s podatki sestavljajo razvoj in izvajanje arhitektur, usmeritev in praktičnih postopkov za podporo celotnemu življenjskemu ciklu podatkovnih potreb sodobnega podjetja.

V kontekstu informacijskih tehnologij:
Tehnologija upravljanja podatkov =
napredne teme s širšega področja podatkovnih baz

Pričakovano predznanje

- **Nadgradnja predmetov Osnove podatkovnih baz/Podatkovne baze**
 - Opisovanje in shranjevanje podatkov v PB
 - Zgradba SUPB, upravljanje z diskom in pomnilnikom
 - Organizacija in indeksiranje datotek
 - Poizvedovanje v PB
 - Relacijski podatkovni model, algebra in račun; SQL
 - Načrtovanje PB
 - Pristopi k načrtovanju PB
 - Konceptualno, logično in fizično modeliranje ???
- **Nadgradnja programerskih predmetov**
 - Osnovno znanje programiranja in uporabe orodij (predvsem Python)
- **Razvoj informacijskih sistemov**
 - Presek nekaterih tem (predvsem načrtovanje), poudarek na PB

Predpriprava na predavanja in vaje

- Primeri na predavanjih-vajah v Pythonu. Ga obvladate?
 - Uradna Python dokumentacija, <http://docs.python.org>
 - J. Demšar: *Python za programerje*. FRI, Ljubljana, 2009.
 - Learn Python the hard way, <http://learnpythonthehardway.org/book/>
 - Learn Python (interaktivno), <http://www.learnpython.org/>
- Aktualna verzija (oktober 2022):
 - Python 3.10; 3.7 ali novejši je OK (**priporočena distribucija Anaconda**)
- Zakaj Python?
 - manjši obseg pisanja (večina primerov na enem zaslonu)
 - hitrejša programiranje
 - uporaba v podatkovni znanosti

Vsebina predavanj

- Eksterni vidiki obvladovanja podatkov:
 - Načrtovanje podatkovnih baz
 - Konceptualno, logično in fizično načrtovanje
 - Normalizacija relacij
 - Analiza uporabniških zahtev
 - Podatkovne baze in podatkovna skladišča
 - Namen in načrtovanje podatkovnih skladišč
 - Zagotavljanje kvalitete shranjenih podatkov
 - Analiza shranjenih podatkov (OLAP, Data Mining)
 - Sodobne nerelacijske podatkovna baze (NoSQL)
 - Dokumentne: MongoDB, grafne: Neo4j, stolpične: MonadDB
 - ... vaše izkušnje?

Vsebina predavanj

- Interni vidiki obvladovanja podatkov:
 - Dostop do podatkov
 - Zagotavljanje dostopnosti in konsistentnosti podatkov (upravljanje s transakcijami)
 - Upravljanje sočasnosti dostopa do podatkovne baze
 - Varovanje in obnavljanje podatkovne baze
 - Relacijska algebra in SQL (ponovitev)
 - Optimizacija in evalvacija poizvedb
 - Načrtovanje izvajanja poizvedb
 - Vrednotenje zahtevnosti osnovnih operacij
 - Alternativne strategije izvajanja poizvedb
 - Upravljanje delno strukturiranih in nestrukturiranih podatkov
 - JSON, XML, prostorski podatki, tekst, zvok, slika ...

Izhodiščna literatura

1. Relacijski SUPB

- a) Thomas M. Connolly, Carolyn E. Begg (2015). Database Systems, A Practical Approach to Design, Implementation and Management, 6th Edition, Pearson
- b) Ramez Elmasri, Shamkant B. Navathe (2016). Fundamentals of Database Systems, 7th Edition, Pearson
- c) S. Sumathi, S. Esakkirajan: Fundamentals of Relational Database Management Systems, Springer, 2007
- d) Carlos Coronel, Steven Morris (2018). Database Systems: Design, Implementation and Management, 13th Edition, Cengage Learning
- e) Raghu Ramakrishnan, Johannes Gehrke (2003). Database Management Systems, Third Edition, McGraw-Hill
- f) Paul Wilton and John W. Colby (2005): Beginning SQL, Wrox

Izhodiščna literatura

2. Nerelacijski (NoSQL) SUPB

- a) Ian Robinson, Jim Webber and Emil Eifrem: Graph Databases, O'Riley (free download), <https://neo4j.com/graph-databases-book>
- b) Dan McCreary and Ann Kelly: Making Sense of NoSQL: A guide for managers and the rest of us, Manning Publications, 2013
- c) Pramod J. Sadalage and Martin Fowler: NoSQL Distilled: A Brief Guide to the Emerging World of Polyglot Persistence , Addison-Wesley, 2012
- d) Alex Giamas: Mastering MongoDB 3.x: An expert's guide to building fault-tolerant MongoDB applications, Apress, 2017

3. Spletni viri (sproti)

Vsebina vaj

I. Praktična obravnava nekaterih tem s predavanj

- Spoznavanje s programsko opremo
- Načrtovanje podatkovne baze in podatkovnega skladišča
- Programski dostop do PB
- Normalizacija, priprave na normalizacijo, denormalizacija
- Transakcije
- Optimizacija poizvedb
- Nerelacijski SUPB

II. Domače naloge (vsaj 50%)

III. Seminarska naloga v obliki projekta (vsaj 50%)

- Na koncu semestra (december, januar)
- Nekoliko obsežnejša kot domače naloge
- Obvezen predstavitveni seminar (vaje ali predavanja)
- Pravočasnost izdelave, oddaje in zagovora!

Orodja (minimalne verzije)

- PowerDesigner 12.5
- MariaDB \geq 10.3 (ali MySQL \geq 8)
- PostgreSQL \geq 10
- MySQL Workbench, HeidiSQL
- Python \geq 3.7 + dodatki
- MongoDB, Neo4j, MonadDB
- Gonilniki za dostop do baze (npr. ODBC)

- Lastni računalniki?
- Docker?

Izpitni red

1. Obveznosti vaj: iz domačih nalog in seminarske naloge morate doseči posamično najmanj 50% možnih točk (pogoj za pristop k pisnemu izpitu).
2. Pisni izpit morate za pozitivno oceno pisati najmanj 50%
3. Vaje sestavljajo pol ocene in veljajo eno šolsko leto!
4. Sodelovanje na predavanjih/vajah se nagrajuje (subjektivno, do 10%)

**Torej: domače naloge \geq 50%, seminarska naloga \geq 50%,
izpit \geq 50%**

Kako izgleda vaše predznanje v praksi?

- Programiranje: **Python**, Java, C/C++/C#, ...
- Programski dostop do podatkovne baze
- Načrtovanje podatkovnih baz (ER): OPB, RIS
- Normalizacija PB: OPB, RIS
- SUPB: **MySQL/MariaDB, PostgreSQL**, SQLite, Oracle, Microsoft SQL Server, NoSQL ??????
- Orodja ORM

Teme seminarских nalog

- Specifična tematika, večja količina podatkov
- Praktična izvedba
- Dva študenta v skupini
- Teme (objavljene bodo na učilnici):
 - Praktična izvedba obdelave (analiza, vizualizacija, ...) nad izbranimi podatki (več nalog), na platformi SUPB + orodje
 - Specifične pregledne teme z vzorčno implementacijo (več nalog)
 - Stare teme seminarских nalog za vzorec

Domača naloga

- Python, Python, Python !!!
 - Vzpostavite si delovno okolje
 - Preberite skripto "Python za programerje" in katerega od spletnih virov
 - Naredite čim več primerov
- Razmislite o svojih kompetencah s področja predmeta in o tem kakšen tip seminarske naloge ali seminarja bi vam najbolj ustrezal
- Oblikujte skupine po **natanko dva** študenta

Terminologija

- Sistem za upravljanje s podatkovnimi bazami (SUPB)
- Podatkovna baza (data base)
- Podatkovno skladišče (data warehouse)
- Sodobni (ne)relacijski SUPB:
 - NoSQL = Not only SQL
 - NewSQL

Sistemi za upravljanje s PB (SUPB)

- Angleško: Database Management System (DBMS)
- Sistem za upravljanje s podatkovno bazo – SUPB je programska oprema za obvladovanje velikih količin podatkov, shranjenih v vneprej točno določeni obliki (logičnem podatkovnem modelu)
- Alternativa – shranjevanje v aplikaciji lastni obliki; problemi: neprenosljivost, nefleksibilnost ...
- Obstaja veliko vrst SUPB. Omejili se bomo predvsem na relacijske in nekatere sodobne nerelacijske:
 - Oracle, Microsoft SQL Server, Postgres, MySQL/MariaDB,
 - MongoDB, Neo4j, MonadDB, ...

Podatkovna baza in podatkovno skladišče

- Podobno, vendar ne enako!
- Podatkovna baza (PB oz. DB):
 - OLTP sistem (on-line transactional processing)
 - opisuje trenutno stanje
- Podatkovno skladišče (PS oz. DW):
 - OLAP sistem (on-line analytical processing)
 - opisuje zgodovino vsebin OLTP sistema (pogosto več OLTP sistemov)
- Oba pristopa tečeta na SUPB, vendar z različnimi prioritetami izvajanja (OLTP - hitro izvajanje transakcij, OLAP - hitra analiza)
- Razlikujejo se tudi postopki načrtovanja

Načrtovanje PB, PS, NoSQL

- Podatkovne baze
 - konceptualno načrtovanje:
 - obsežne PB, veliko število tabel
 - korak pri načrtovanju inf. sistemov
 - logično načrtovanje (normalizacija relacij oz. tabel):
 - direktno za manjše PB (nekaj deset tabel)
 - preverjanje rezultatov konceptualnega načrtovanja
 - fizično načrtovanje
- Podatkovna skladišča
 - načrtovanje zvezdnih shem
- Načrtovanje nerelacijskih PB
 - Relativno novo, nezrelo in neuskklajeno področje
 - Poudarek na horizontalni skalabilnosti!

Zakaj razlike?

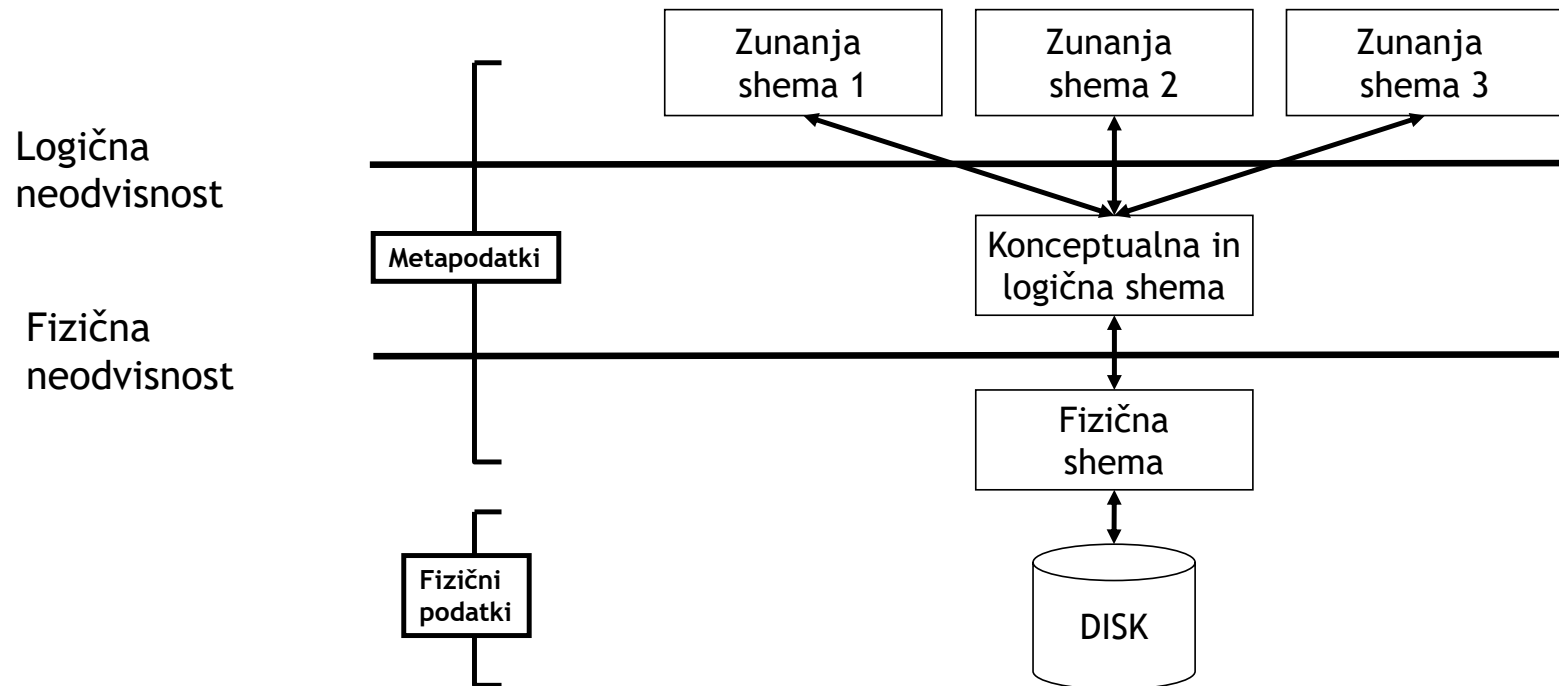
- PB: hitro (sprotno) izvajanje vnaprej definiranih transakcij
- PS: hitro izvajanje spontanih analiz podatkov
- NoSQL: nerelacijski podatkovni modeli, skalabilnost!

Poglavje 1

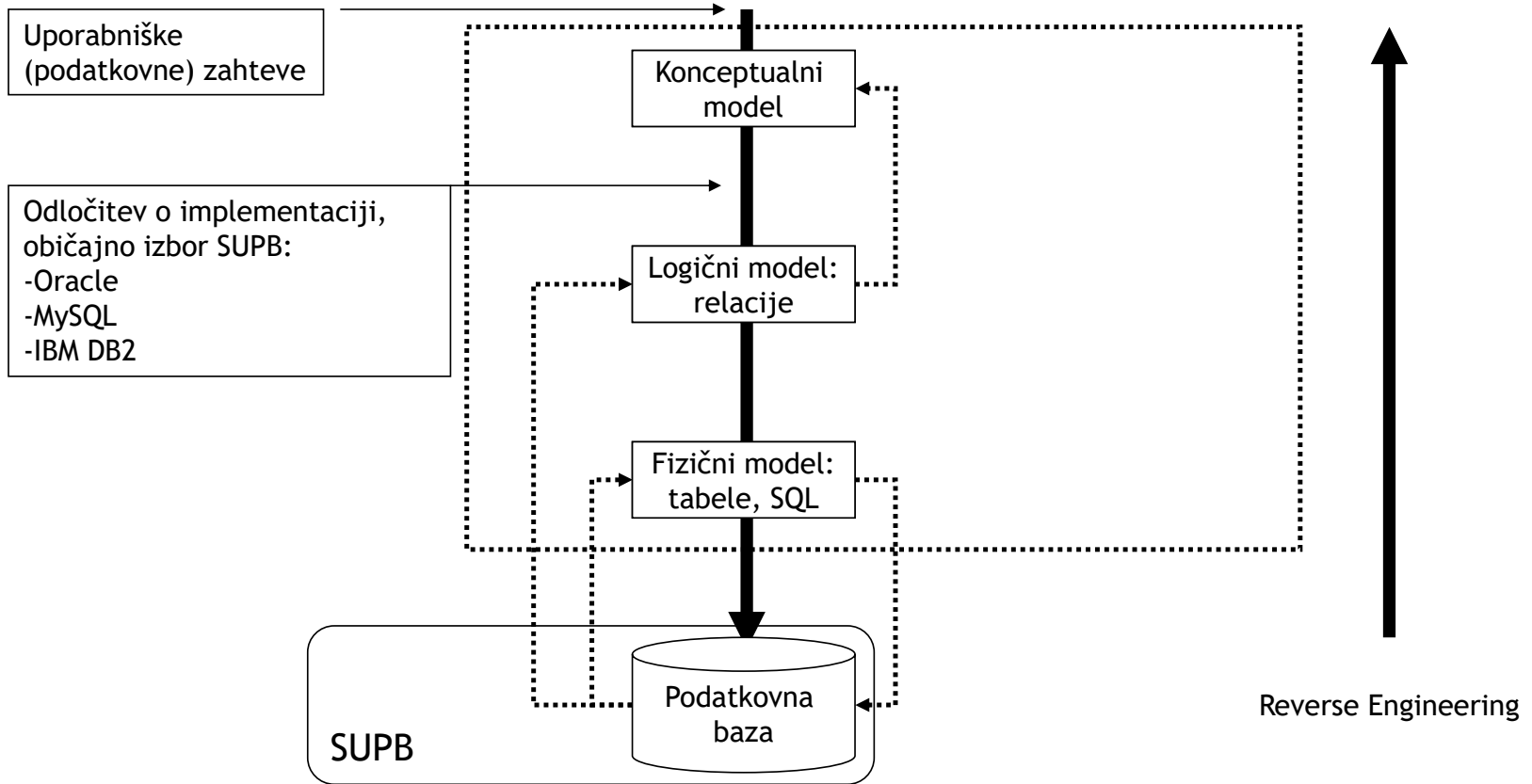
**Konceptualno načrtovanje
transakcijskih podatkovnih baz**

Trinivojska predstavitev podatkov...

- Podatki so v PB opisani na treh nivojih:
 - Zunanje sheme (zunanji, uporabniški nivo)
 - Konceptualna (logična) shema
 - Fizična (notranja) shema

1.1 Trije nivoji načrtovanja – trije modeli..

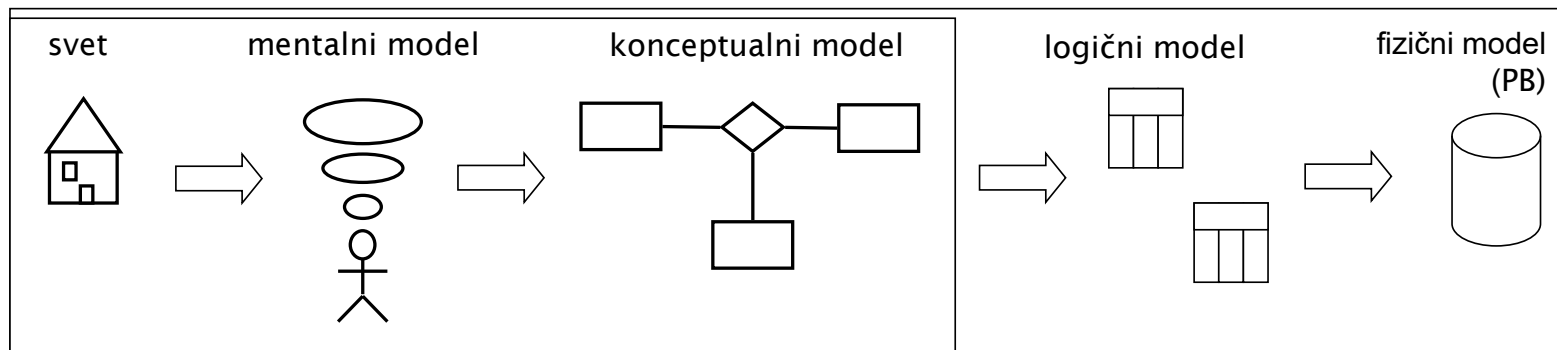

Konceptualni podatkovni model

- Formalizem s katerim opišemo, kaj bi želeli hraniti v PB ter kakšne povezave obstajajo med elementi, ki jih želimo hraniti, se imenuje konceptualni model.
- Konceptualni model je torej način, kako na visoki ravni abstrakcije razumljivo in ne preveč tehnično opišemo podatke, ki jih želimo hraniti ter skrijemo nepomembne podrobnosti.
- Konceptualni model odraža uporabnikovo zaznavanje realnega sveta oziroma poslovnega problema, ter načrtovalčevo videnje problema (stična točka).

1.1 Trije nivoji načrtovanja – trije modeli

- Načrtovanje PB: od realnega sveta do fizične podatkovne baze za potrebe poslovne domene

1.2 Kaj je konceptualno načrtovanje?..

- Konceptualno načrtovanje je postopek opredelitve podatkovnih potreb oz. zahtev (poslovne ali druge) domene s pomočjo konceptualnega modela
- Konceptualno načrtovanje preko konceptualnega modela poskrbi za opis pomena podatkov, potrebnih za poslovno domeno
- Konceptualno načrtovanje je neodvisno od dejanskega podatkovnega modela (relacijski, ...)
- Konceptualnega načrtovanja ne moremo avtomatizirati, za njegovo izvedbo je odgovoren analitik. Gre za prenos semantike v model.

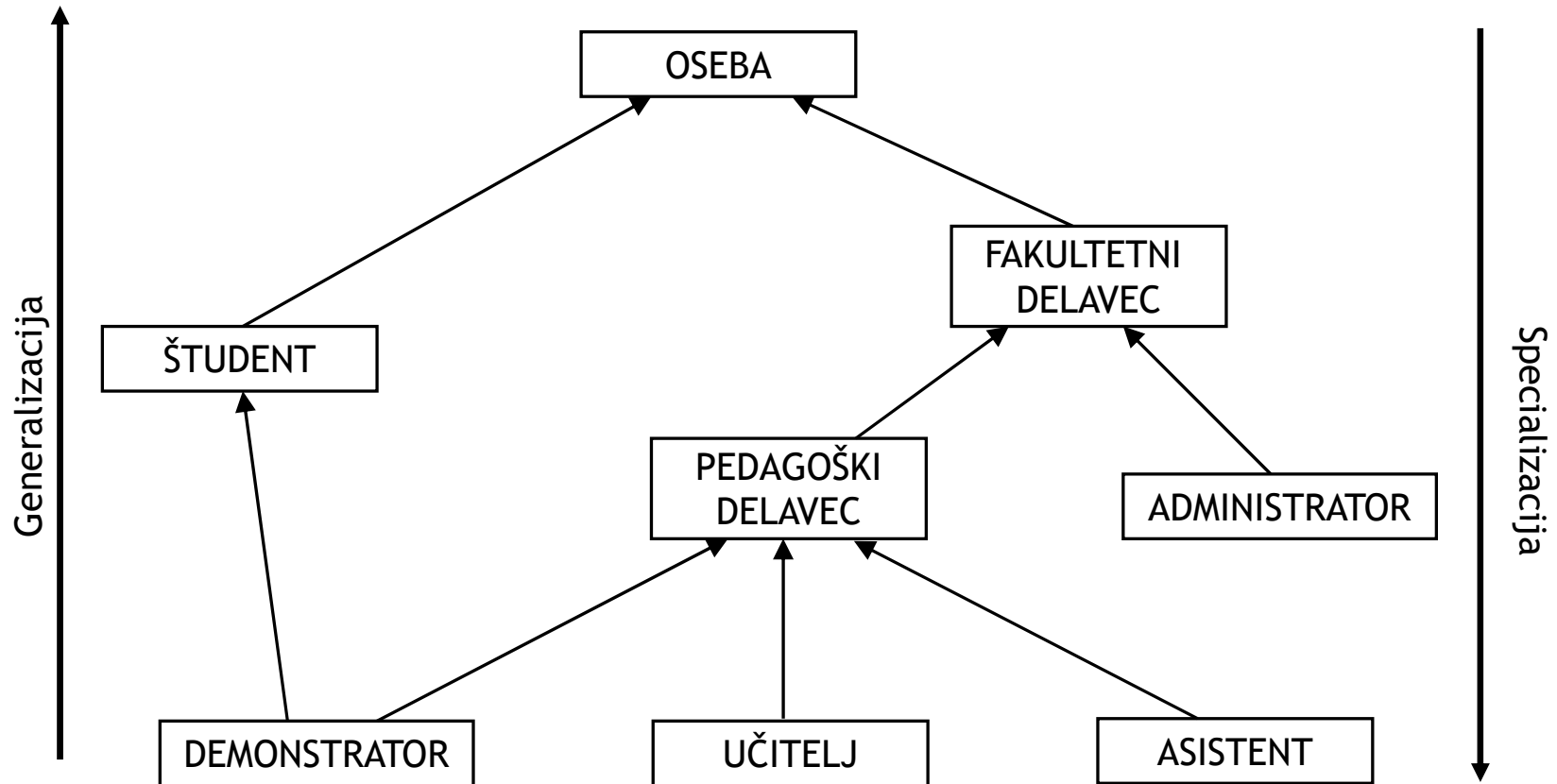
1.2 Kaj je konceptualno načrtovanje?

- Je najbolj kritično, saj se napake narejene pri konceptualnem načrtovanju prenašajo naprej na naslednje modele
- Pri konceptualnem načrtovanju je zelo pomembno sodelovanje uporabnikov in interakcija z uporabniki. Uporabniki so nosilci znanja o poslovni domeni, so poznavalci semantike in običajno vedo, kaj hočejo, a to težko natančno izrazijo
- Konceptualno načrtovanje mora upoštevati tudi poslovna pravila (kot omejitve modela)

1.3 Tehnike konceptualnega načrtovanja..

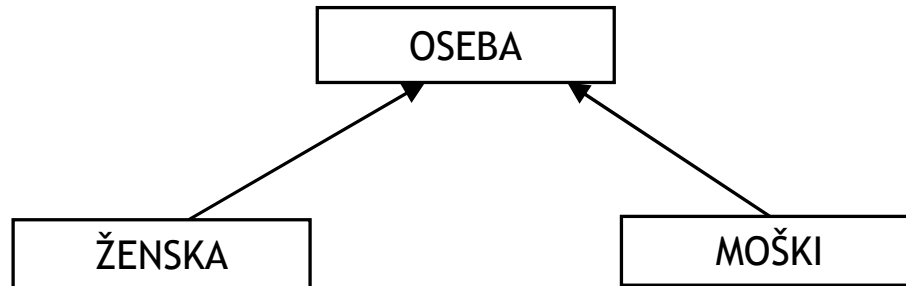
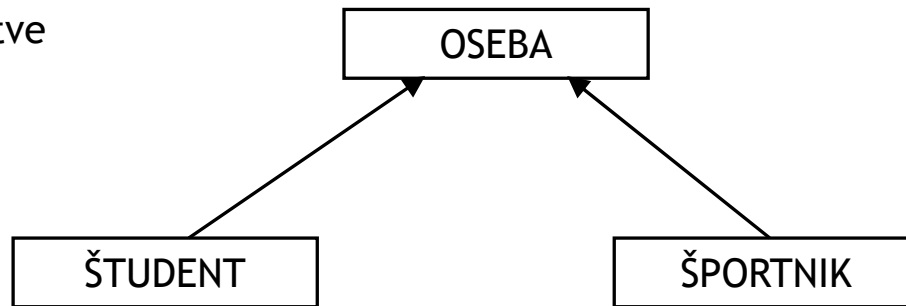
- Percepcija
- Abstrakcija
- Objekti, koncepti (tipi) in término
- Klasifikacija (objekti→koncepti)
- Ureditev hierarhij konceptov (tipov)
- Agregacija (sestavljanje konceptov)

1.3 Tehnike konceptualnega načrtovanja..

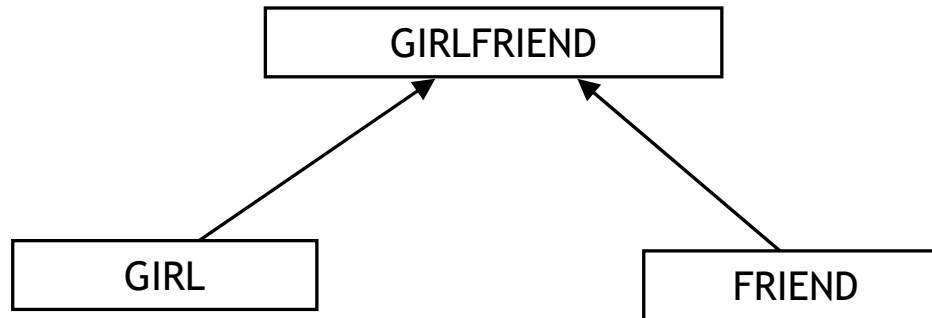

1.3 Tehnike konceptualnega načrtovanja..

Primeri ureditve tipov:
- pokrivanje?

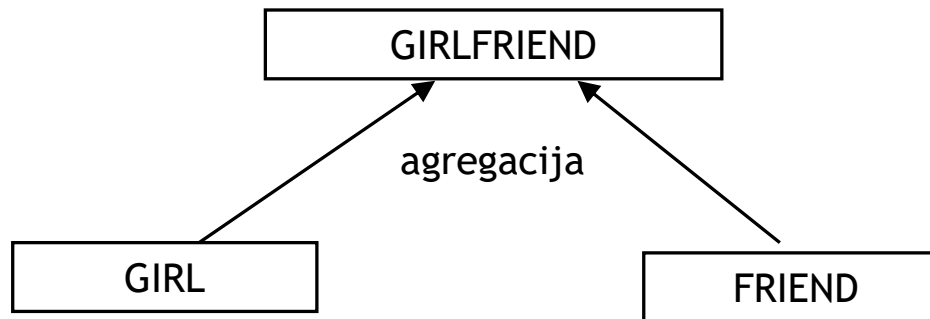
1.3 Tehnike konceptualnega načrtovanja..

??????

1.3 Tehnike konceptualnega načrtovanja

- Preko agregacije definiramo nov – agregiran (sestavljen) tip na osnovi obstoječih tipov

- Kakšne je razlika z generalizacijo? Agregirani tip vsebuje VSE lastnosti agregiranih tipov in ne samo skupnih!
- Pomensko agregirani tip ponuja nekaj novega.

1.4 Lastnosti konceptualnega modela..

- **Namembnost konceptualnega modela**
 - Razumevanje problema (načrtovalec)
 - Vrednotenje razumevanja (uporabnik)
 - Pomoč pri načrtovanju in implementaciji (razvijalec)
- **Zahtevane lastnosti konceptualnega modela**
 - Izraznost (prikaz različnih konceptov),
 - Preprostost (enostaven za uporabo in razumevanje),
 - Minimalnost (vsak koncept predstavljen enolično),
 - Formalnost (natančen, nedvoumno definiran pomen konceptov)
 - Grafična popolnost (vsi koncepti razpoznavno grafično predstavljeni)
 - Berljivost (pregledna predstavitev gradnikov in celotnega modela).

1.5 Entitetni model..

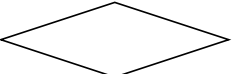

- Najpogosteje uporabljana tehnika za predstavitev konceptualnih podatkovnih modelov sta entitetni model (model entiteta-razmerje) ter razredni diagram. Obravnavali bomo entitetni model.
- Nazivi, ki se uporabljajo:
 - Konceptualni podatkovni model
 - Podatkovni model
 - Entitetni model
 - ER model
- Razširjeni entitetni model

1.5 Entitetni model..

- Entitetni tip
- Atribut
- Razmerje
- Identifikator

1.5 Entitetni model..

Grafična predstavitev gradnikov entitetnega modela

- Originalni Chenovi diagrami
oznaka za razmerja (relacije)
- Običajni ER diagrami: vranja noga (crow foot, IE)
oznaka za nekatera razmerja (relacije)
 - Chenovi diagrami so bolj izrazni, vendar kompleksnejši in dopuščajo različne interpretacije razmerij.
- UML (Unified Modeling Language)
-

1.5 Entitetni model..

- Entitete so posamezne instance (primerki) tipov objektov iz poslovne domene: dogodki, predmeti, osebe, pravila, dejstva
- O entitetah obstaja določena predstava o tem:
 - kakšne lastnosti dejansko imajo
 - kakšne lastnosti jim moramo določiti (morajo imeti), da bodo izpolnjevale poslanstvo entitetnega modela
- Na osnovi predstave o tem in percepcije, lahko entitete klasificiramo v entitetne tipe: vse entitete, ki ustrezajo določeni predstavi, pripadajo posameznemu entitetnemu tipu.
- Primer: študenti

1.5 Entitetni model..

- Vsak trenutek pripada posameznemu entitetnemu tipu množica entitet tega entitetnega tipa, ki jo imenujemo entitetna množica
- Entitetna množica je časovno spremenljiva: entitete nastajajo, se spreminjajo in tudi izginjajo (izstopajo iz množice).
- Entitetna množica je v nekem trenutku lahko tudi prazna.
- Natančno moramo poznati pomen entitetnega tipa: kaj predstavljajo entitete, ki mu pripadajo

1.5 Entitetni model..

- V praksi se pogosto uporablja poenostavljen izraz entiteta, čeprav bi se moral uporabljati izraz entitetni tip

**Ime
entitetnega
tipa**

Ime entitetnega tipa
Prostor za atribute

1.5 Entitetni model..

- Entitete imajo določene lastnosti, posamezne entitete (iz istega entitetnega tipa) se med seboj razlikujejo po njihovi vrednosti
- Le del entitetnih lastnosti je zanimiv oz. pomemben za opazovano poslovno domeno (abstrakcija)
- Lastnosti, ki so pomembne za opazovano poslovno domeno, vključimo v konceptualni model tako, da jih kot attribute določimo entitetnemu tipu

1.5 Entitetni model..

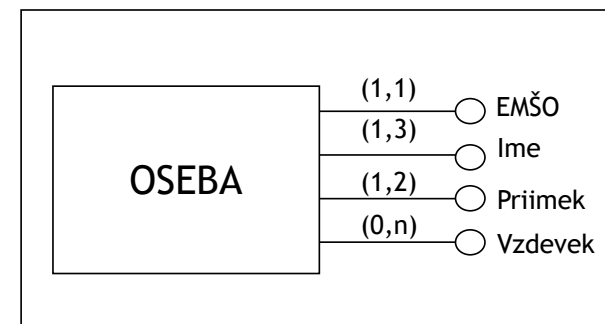
- Torej: z atributi formalno opišemo lastnosti entitet
- Govorimo o več vrstah lastnosti:
 - Entitetna imena: naziv, ime, opis
 - Prave entitetne lastnosti: višina, teža, cena, vrednost
 - Lastnosti, ki jih določimo za potrebe poslovnih procesov, poslovnih funkcij in poslovnih pravil: šifre, statusi, ...
- Atribut določimo za tisto lastnost, ki je za problemsko/poslovno domeno pomembna
- Vsak atribut ima določene lastnosti: kardinalnost (števnost), tip, dolžina

1.5 Entitetni model..

- Kardinalnost atributa omejimo z minimalno in maksimalno vrednostjo (min,max):

– Totalni atribut	(1,n), kjer je $n \geq 1$
– Parcialni atribut	(0,n), kjer je $n \geq 1$
– Enovrednostni atribut	(m,1), kjer je $m \in \{0,1\}$
– Večvrednostni atribut	(m,n), kjer je $m \in \{0,1\}$ in $n > 1$

- Minimalna števnost 0 pomeni, da je atribut lahko brez vrednosti (ni obvezen).
- Maksimalna števnost n pomeni, da atribut lahko zavzame poljubno število vrednosti.

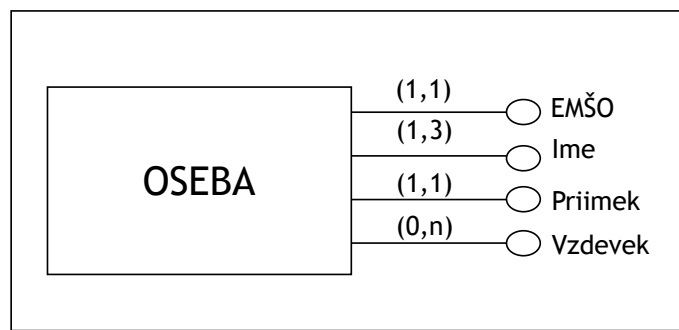

1.5 Entitetni model..

- Atribut pripada določenemu abstraktnemu tipu: numerični, znakovni, ...
- Za večino tipov je potrebno določiti tudi dolžino.
- V Chenovih ER diagramih imajo atributi lahko poljubno kardinalnost
- V običajnih ER diagramih imajo atributi kardinalnost vedno (0,1) ali (1,1)
- Večvrednosten atribut predstavimo z drugimi gradniki (nov entitetni tip in razmerje)

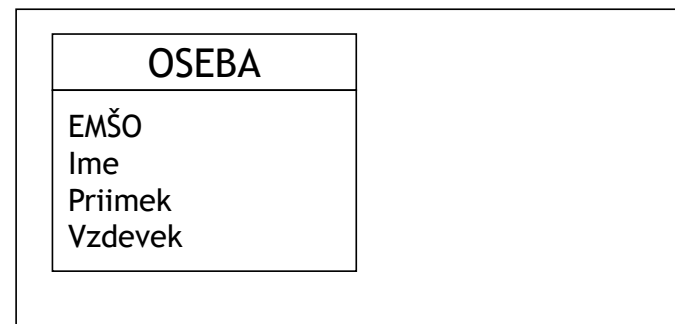
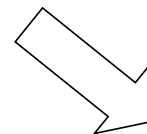
Atribut

1.5 Entitetni model..

Običajen ER diagram

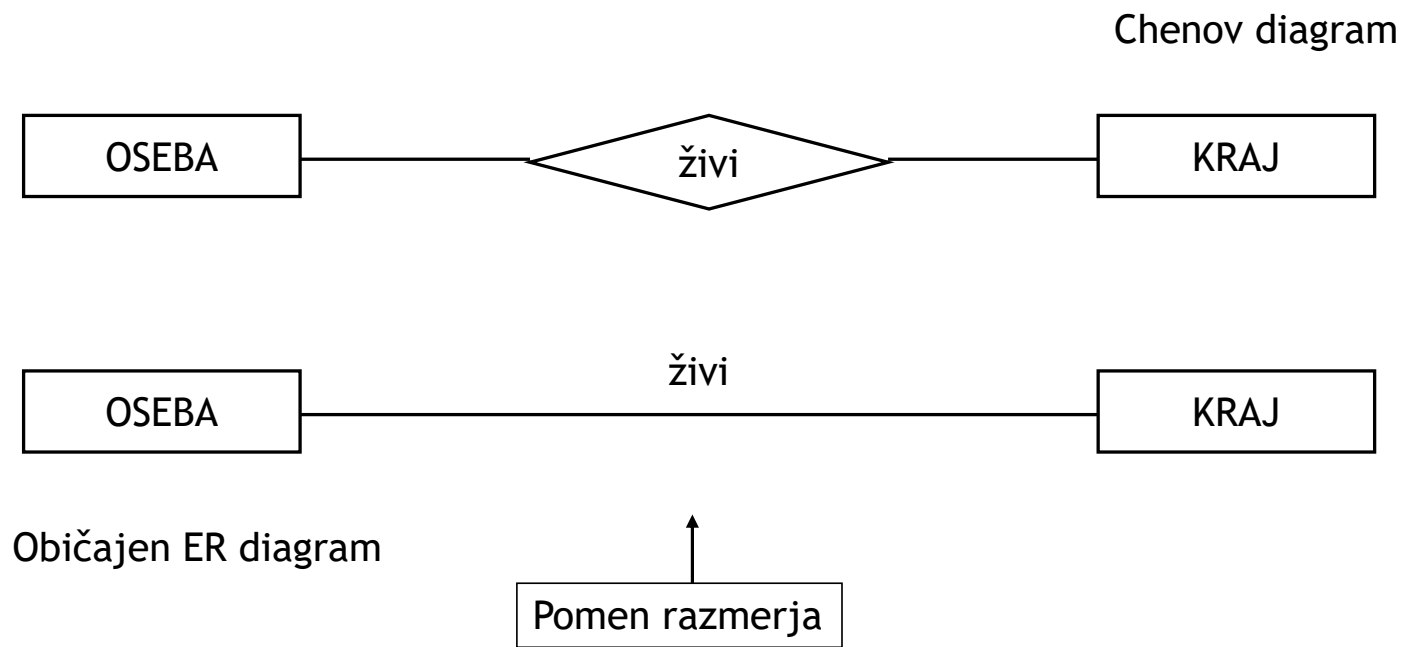
Chenov diagram

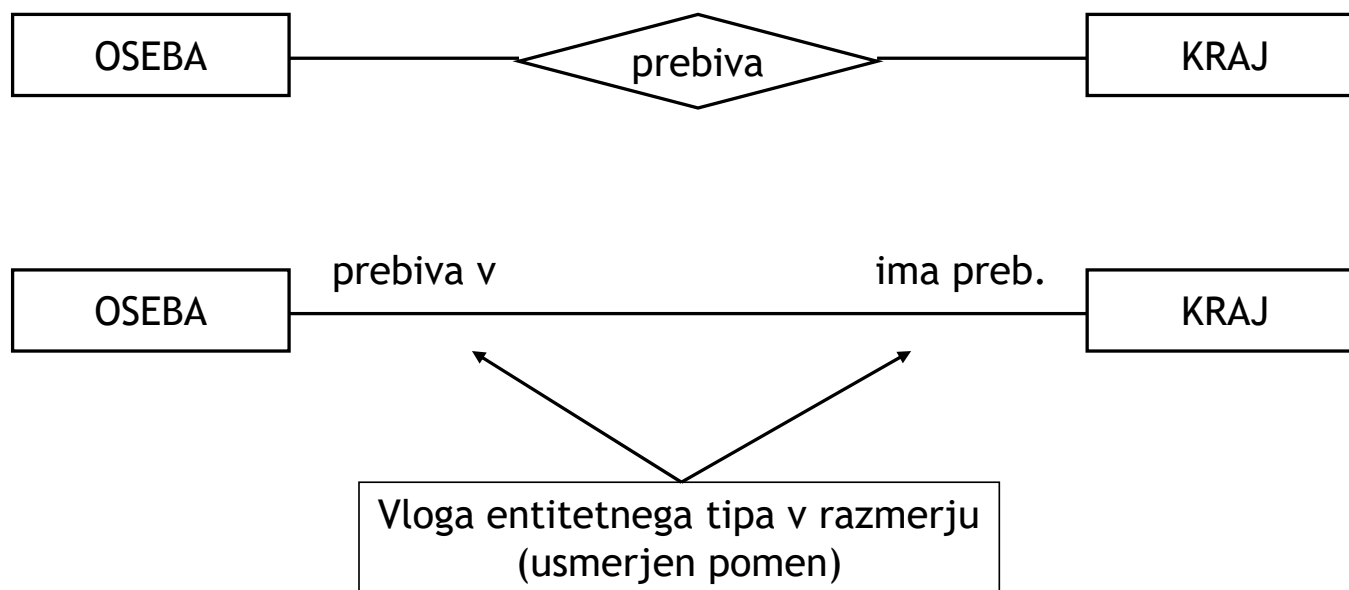
1.5 Entitetni model..

- Entitete niso svet zase, medsebojno se povezujejo preko razmerij (relacij)
- Razmerje ima določen pomen in števnost
- Predstavitev razmerja v modelu entiteta-razmerje je povezava
- Med opazovanim parom (v splošnem podmnožici) entitetnih tipov je lahko več razmerij: OSEBA, KRAJ – stalno bivališče, začasno bivališče
- Razmerij je lahko veliko, izberemo samo tista, katerih evidenco želimo voditi!

1.5 Entitetni model..

1.5 Entitetni model..

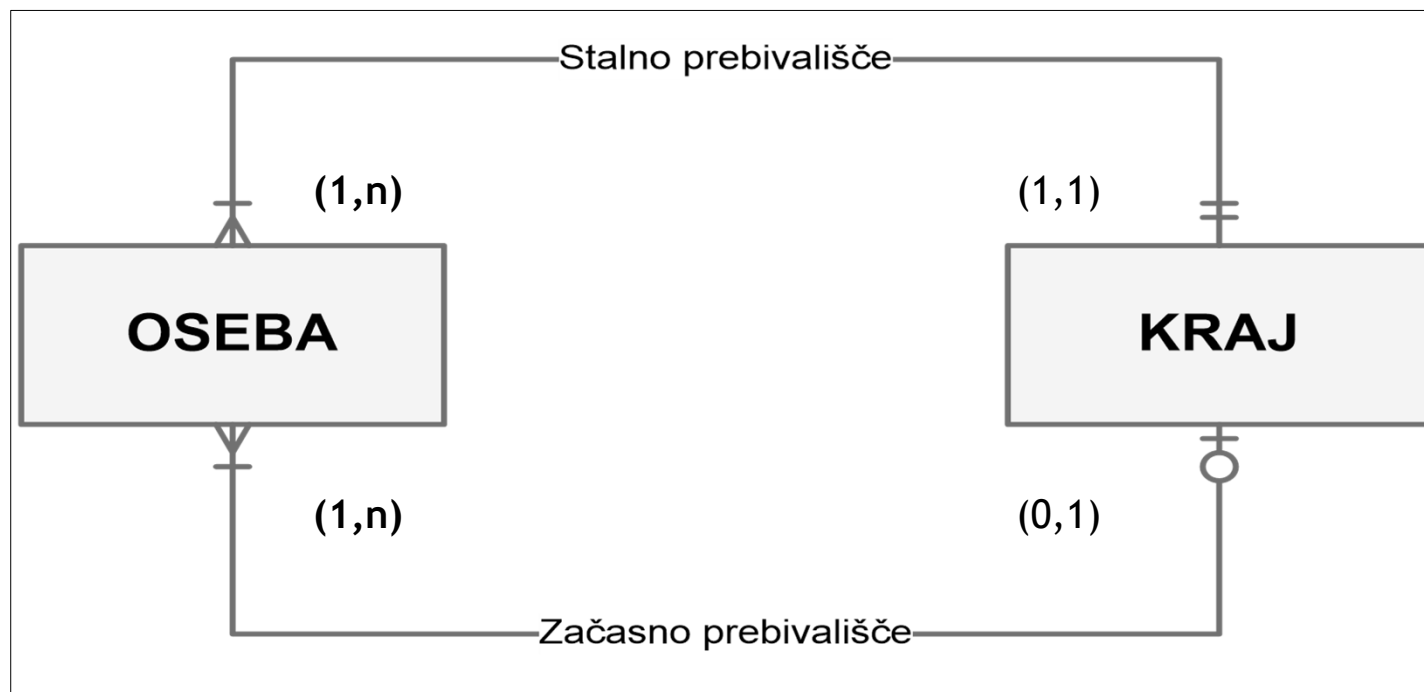

1.5 Entitetni model..

- Kardinalnost (števnost) predstavlja število entitet entitetnega tipa, ki so v razmerju glede na pomen razmerja. Minimalna in maksimalna števnost določata veljaven razpon števila entitet.
- Vsak entitetni tip ima svojo kardinalnost v razmerju glede na vlogo. Pomen razmerja med entitetnima tipoma OSEBA, KRAJ (na naslednji strani):
 - Ena (poljubna) oseba ima stalno bivališče v enem kraju (poštni enoti)
 - V enem (poljubnem) kraju (poštni enoti) ima stalno bivališče več oseb

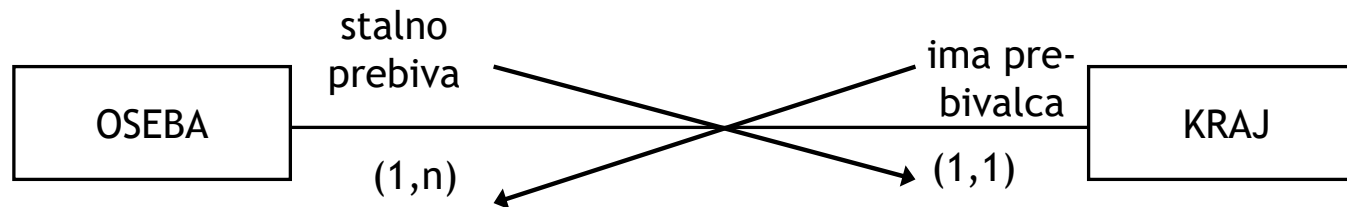
1.5 Entitetni model..

- Razmerji med entitetama OSEBA in KRAJ

1.5 Entitetni model..

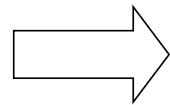
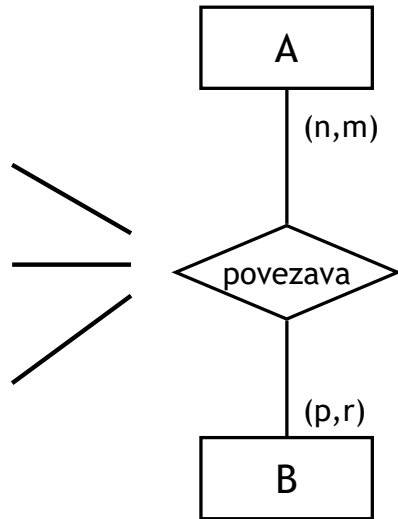
- Vloga in števnost v delnem razmerju

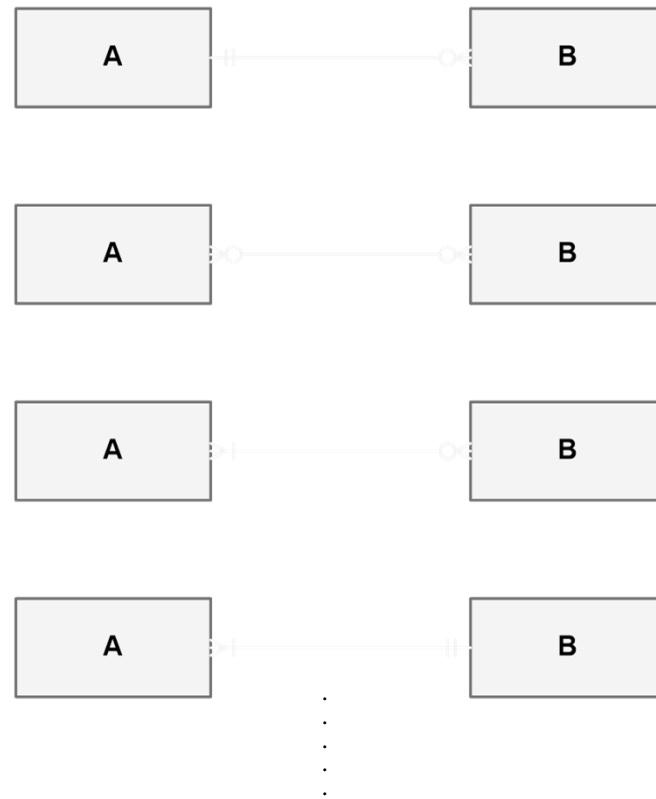
- Oznake za števnost na ponoru delnega razmerja:
 - 0: --o-- (krožec na povezavi)
 - 1: --|-- (pravokotna črta na povezavi)
 - več (m ali n): vranja noga (crow foot)
 - Razpon določimo z dvema števkama (minimalna, maksimalna) ali kombinacijo grafičnih oznak
 - (1,1) se označuje kot --|-- ali --||--
 - (0,1) se označuje kot --o-- ali --o|--

1.5 Entitetni model..

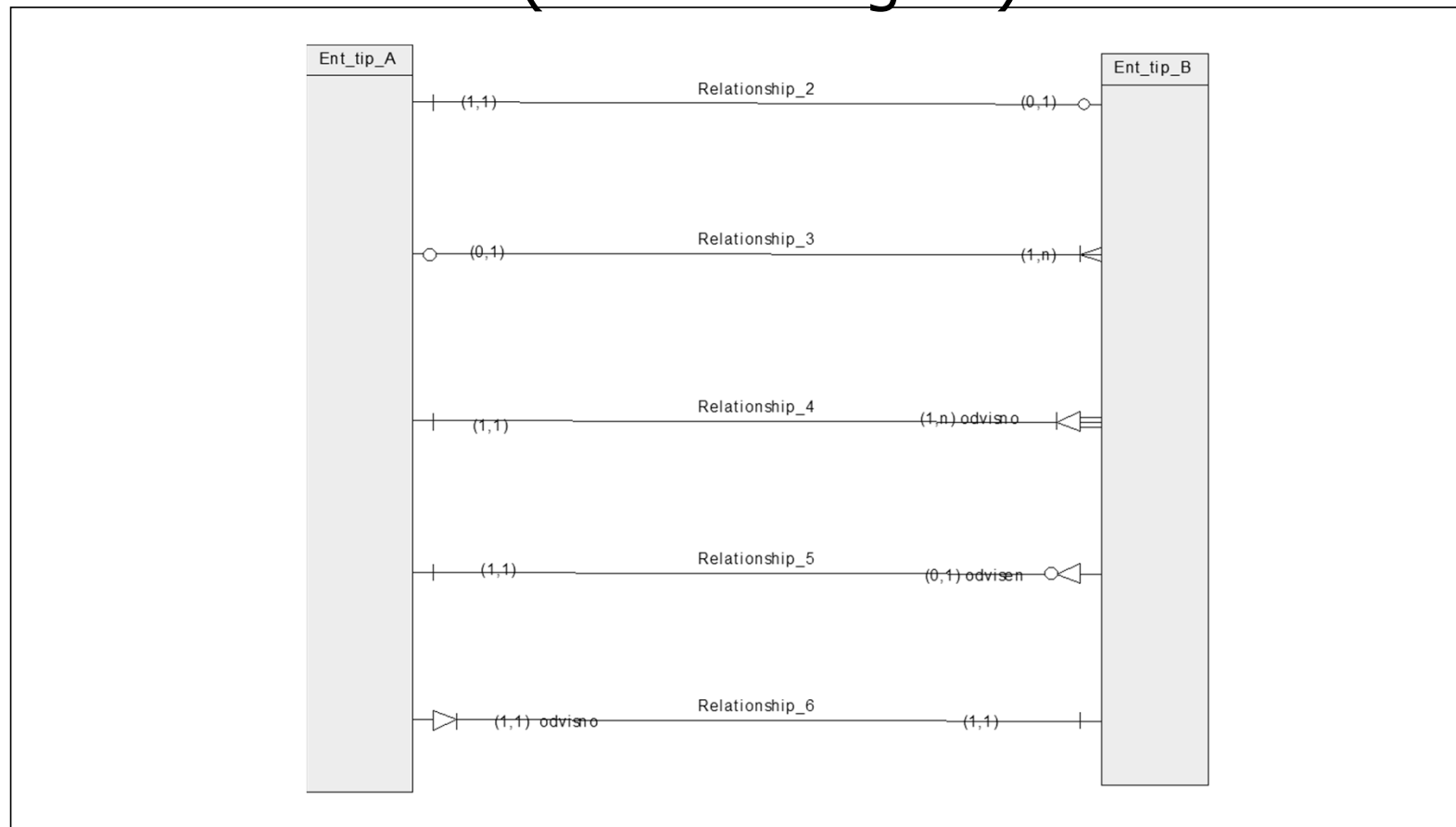
Chenov diagram (omogoča tudi več kot dvomestna razmerja)

Razmerje - kardinalnost

1.5 Entitetni model (Power Designer)

1.5 Entitetni model..

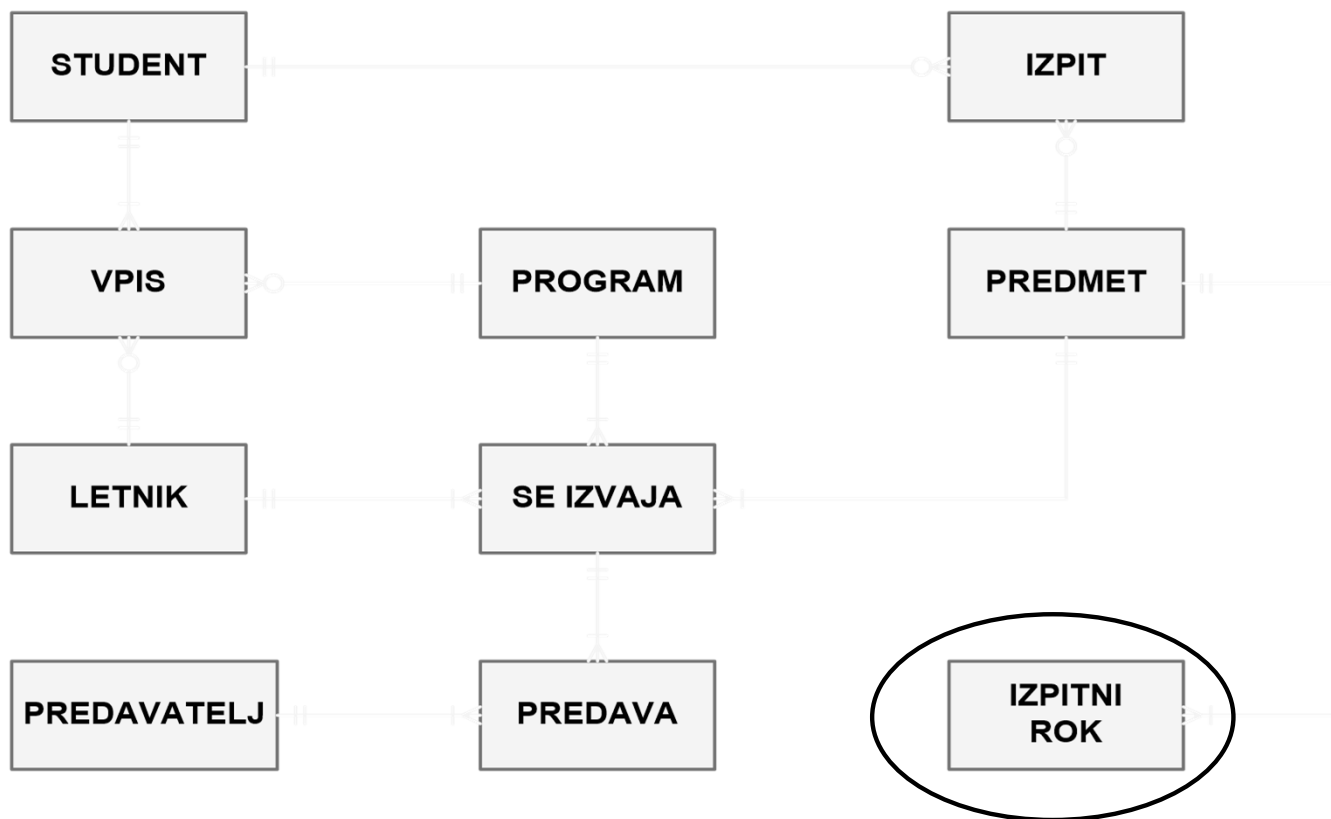
- Mandatornost pove, ali sta dve entiteti vedno v razmerju ali lahko tudi nista v razmerju: obvezno, neobvezno razmerje
- Mandatornost lahko obravnavamo pod okriljem števnosti, zaradi česar dodatno uvedemo števnost 0

1.5 Entitetni model..

- Razmerje tudi opisuje lastnost entitete
- Primer: OSEBA, KRAJ (poštna številka)
- Razmerje ima atributiven značaj
- Dilema: atribut (lastnost) ali razmerje?
 - Stalno (1,1) in začasno (0,1) prebivališče
 - Izpitni rok (3,3) ali (1,n)

Primer: eŠtudent

1.5 Entitetni model..

1.5 Entitetni model..

- Enolični identifikator entitete (krajše: entitetni identifikator ali samo identifikator) je podmnožica lastnosti entitetnega tipa (atributov in razmerij do drugih entitetnih tipov), ki enolično razlikujejo posamezne entitete znotraj entitetne množice
- Glede na to, ali tvorijo identifikator entitete le lastni atributi entitetnega tipa ali pa je v enoličnem identifikatorju tudi kakšno razmerje, ločimo med močnim entitetnim tipom in šibkim entitetnim tipom

1.5 Entitetni model..

- Imamo lahko več enoličnih identifikatorjev, vendar moramo enega izbrati – določiti
- Izbrani – določeni enolični identifikator je podlaga za (primarni) ključ v relacijskem modelu

Identifikator:

Abstrakten pojem

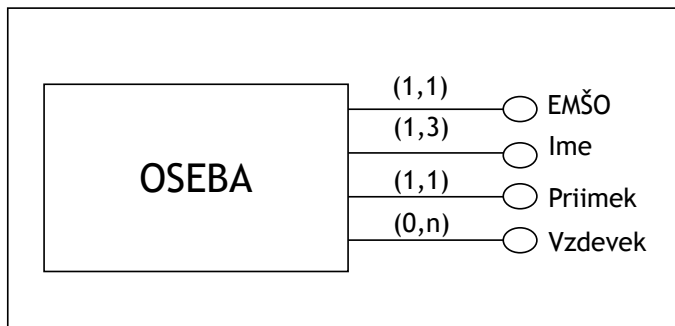
Ključ:

Relacijski model

- Identifikator se preslika v ključ relacijske sheme.

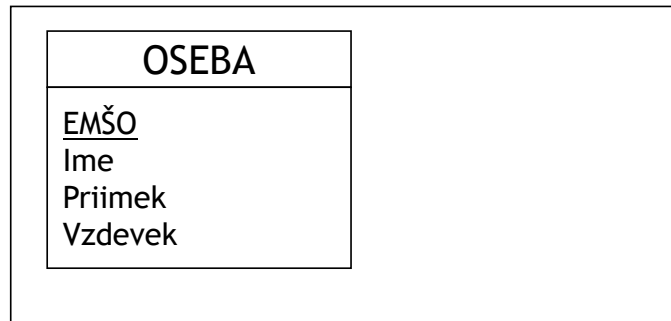
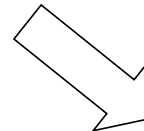
Enolični identifikator entitete

1.5 Entitetni model..

Chenov diagram
(pobarvamo piko ali več pik, če gre za sestavljen identifikator)

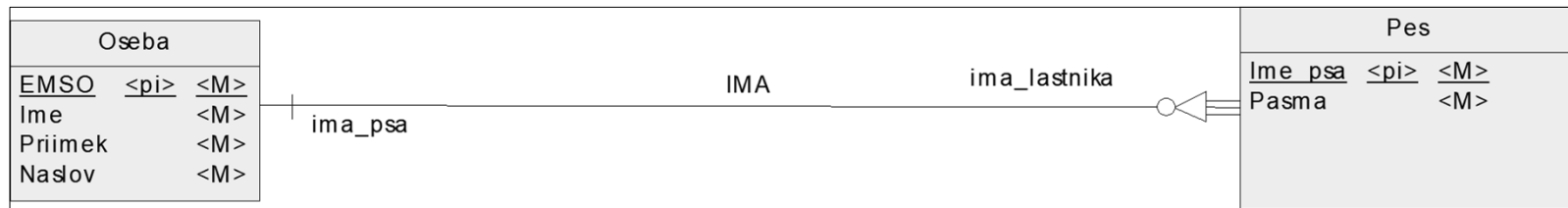
Običajen ER diagram
(podčrtamo atribut ali več atributov, če gre za sestavljen identifikator)

1.5 Entitetni model..

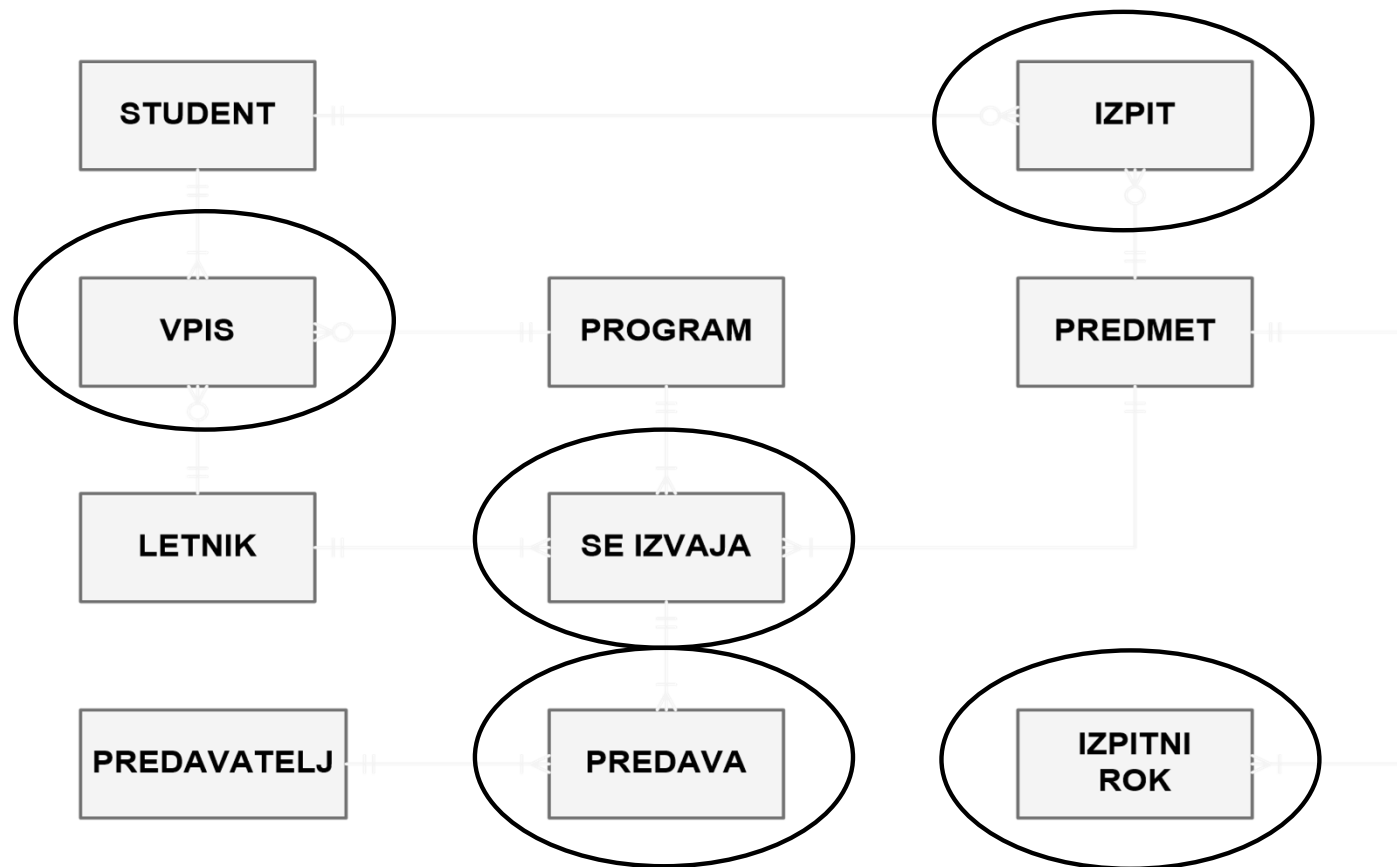
- Glede na attribute, ki sestavljajo identifikator, ločimo entitetne tipe na
 - Močne:
 - za identifikacijo objekta zadoščajo lastni atributi
 - Šibke:
 - za identifikacijo objekta lastni atributi ne zadoščajo
 - potrebujemo še nekaj **tujih** atributov
 - dobimo jih kot primarne ključne povezanih entitetnih tipov, od katerih je naš šibki entitetni tip **odvisen**.
 - odvisnost označimo s puščico (trikotnikom) na povezavi:
 - Šibki entitetni tipi pogosto nastanejo po pretvorbi iz večmestnih (>2) ali večvrednostnih (m:n) razmerij, ter razmerij z atributi

1.5 Entitetni model..

- Trikotnik označuje odvisnost (dependency) šibkega entitetnega tipa od močnega (v smetri puščice trikotnika). Kardinalnost: (0,n)
- Identifikator šibkega ent. tipa pes: Ime_psa in EMSO skupaj!
- Identifikator močnega entitetnega tipa Oseba: EMSO

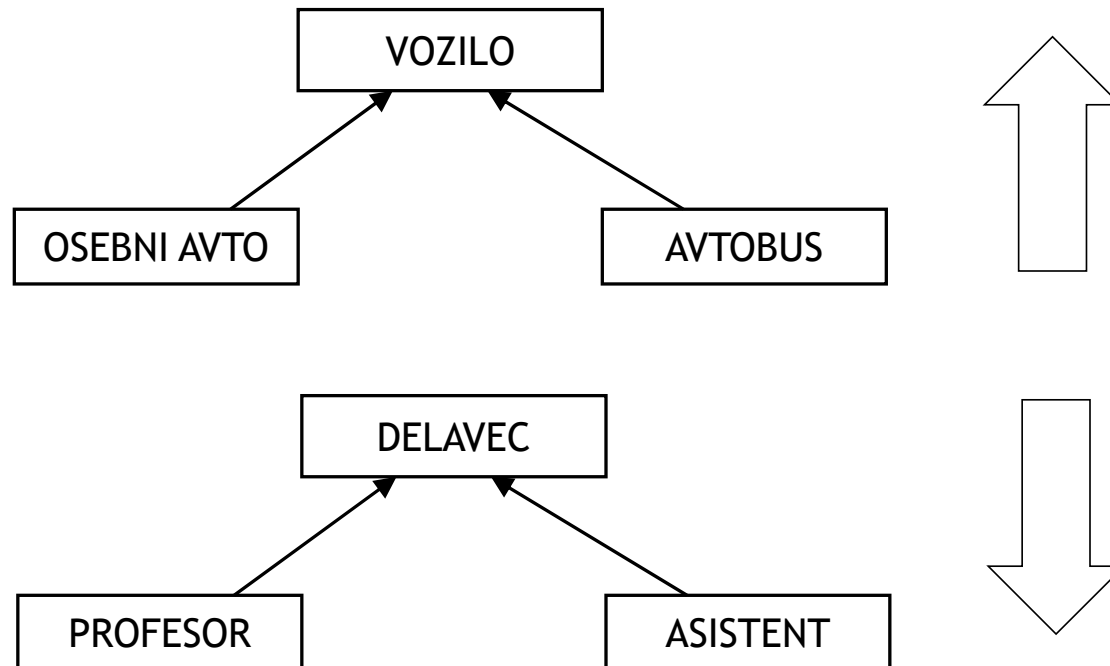
1.5 Entitetni model: identificirajte šibke entitetne tipe!

1.5 Razširjeni entitetni model..

- Razvrščanje sorodnih entitetnih tipov v hierarhije
- Izognemo se redundantnosti, povečamo semantiko
- Generalizacija
 - Imamo entitetna tipa B in C
 - Generaliziramo (posplošimo) ju v nadtip A
 - Pri tem se skupni atributi prenesejo na nadtip
- Specializacija:
 - Imamo entitetni tip A
 - Specializiramo ga v podtipa B in C
 - Podtipa ne vsebujeta skupnih atributov.

1.5 Razširjeni entitetni model..

1.5 Razširjeni entitetni model..

- Entitetni tip A s podtipoma B in C
- B in C pokrivata A totalno in ekskluzivno, če velja:
 $E_B \cup E_C = E_A$ in $E_B \cap E_C = \{\}$
- B in C pokrivata A totalno in prekrivno, če velja:
 $E_B \cup E_C = E_A$ in $E_B \cap E_C \neq \{\}$
- B in C pokrivata A delno in ekskluzivno, če velja:
 $E_B \cup E_C \subset E_A$ in $E_B \cap E_C = \{\}$
- B in C pokrivata A delno in prekrivno, če velja:
 $E_B \cup E_C \subset E_A$ in $E_B \cap E_C \neq \{\}$